

Kúcan

OBČASNÍK OBCE KÚTY DECEMBER 2021 č. 2/2021 31. ROČNÍK ZADARMO

Pokojné prežitie vianočných sviatkov
vám želá redakcia Kúcana

Milí spoluobčania.

Dovoľte mi prihovoriť sa k vám v čase najkrajších sviatkov pokoja, lásky a porozumenia. Vianoce sú najočakávanejšie a najradostnejšie sviatky v roku, kedy sa stretávajú rodiny, príbuzní a priatelia, zmocňuje sa nás vianočná nálada, pokoj a láska. Sú tiež obdobím, na ktoré netrpezlivo čakáme, lebo ich čaro a výnimočnosť nás naplňujú pocitmi šťastia, pohody a harmónie.

Svetová epidémia nás prinútila prežiť rok izolovane s mnohými obmedzeniami pohybu, stretnutí alebo objatí v rodine. Je dôležité si však pripomenúť, že hoci sa doba akokoľvek zmenila, tak sa nezmenilo kúzlo Vianoc, čaro štedrovečernej večere, spoločného prežívania chvíľ a očakávanie čohosi tajomného. V tom dlhom rade všetkých a uponáhľaných dní celého roka je to jediný čas, kedy ľudia zvyčajne majú k sebe bližšie i mimo svojich rodín. Vianoce nás odkazujú na myšlienku byť blízko svojej rodiny, spomenúť si aj na tých, ktorí sú ďaleko v cudzine, ale aj na svojich blízkych, ktorí už, bohužiaľ, nie sú medzi nami, no stále žijú v našich srdciach a spomienkach.

Vychutnajme si teda Vianoce so všetkým, čo k nim patrí. V dušiach nech sa nám rozhorí krásny pocit a Štedrý večer nech nám zanechá v srdciach stopu pohody a radosti. Prežime Vianoce v pokoji a láske v kruhu rodiny a tých, na ktorých nám najviac záleží.

V mene pracovníkov obecného úradu, poslancov obecného zastupiteľstva, ale aj ja osobne vám želám radostné a pokojné prežitie vianočných sviatkov, šťastie, zdravie v novom roku 2022!

BRANISLAV VÁVRA

Kúcan

OBČASNÍK OBCE KÚTY DECEMBER 2021

Vydáva: Obec Kúty, IČO: 00309672, vydanie povolil Okresný úrad Senica pod číslom 3/2000, EV 3000/09, ISSN 1339-0309

Adresa redakcie: Obecný úrad Kúty, Nám. Radlinského 981, 908 01 Kúty, tel.: 0908 486 193, kucan@kutty.sk, www.kutty.sk

Grafický dizajn: Martin Fekete, INAT s.r.o.

Tlač: INAT s.r.o.

Počet výtlačkov: 1400 ks

Redakčná rada: Jakub Rosa, Martin Fekete

Redakcia nevracia nevyžiadané podklady, vyhradzuje si právo upravovať zaslané texty a fotografie. Názor redakcie sa nemusí zhodovať s názorami autorov uverejnených príspevkov. Redakcia nezodpovedá za obsah uverejnených článkov.

**FOTO NA OBÁLKE
I VNÚTORNÝCH STRANÁCH:
JANA MRÁZOVÁ**

Rozpočet.

Blíži sa koniec roku, čas bilancovania a hodnotenia, čo je pre samosprávy, teda aj pre našu obec, čas, kedy musíme rozmýšľať, ako budeme hospodáriť so zverenými financiami v nasledujúcich rokoch.

Nie je ľahké určiť priority, čo je viac dôležité a čo menej. Snažíme sa budovať našu obec tak, aby nebola zanedbávaná žiadna oblasť, či už sú to cesty, chodníky, verejná zeleň, kultúra, šport, či školstvo. Hospodáriť sa dá však len s takým balíkom financií, aký máme k dispozícii.

Medzi najväčšie príjmy obce patrí výnos dane z príjmu fyzických osôb, tiež miestne dane a prijaté dotácie. Na výdavkovej strane najväčšiu časť tvoria výdavky na školstvo (viac ako 42% z podielu na výnose dane z príjmu fyzických osôb) a na bežný chod obce, či už je to elektrická energia

na verejné osvetlenie, opravy, údržby budov a objektov v majetku obce, či starostlivosť o verejnú zeleň.

Popri týchto bežných výdavkoch máme nemalé výdavky aj na investičné akcie obce. Zapájame sa do rôznych projektov na získanie dotácií, za účelom získania ďalších finančných prostriedkov na budovanie a zveľaďovanie našej obce.

LUBICA LÁNIKOVÁ

Návrh viacročného rozpočtu obce na roky 2022 - 2024

	2019 S	2020 S	2021 N	2021 OS	2022 N	2023 N	2024 N
Príjmy spolu	3 912 552	3 588 098	3 213 600	3 321 300	3 320 000	3 235 000	3 265 000
• bežné príjmy	2 906 824	3 121 768	2 928 306	2 978 000	3 030 040	3 095 000	3 125 000
- daňové príjmy	1 838 593	1 877 554	1 798 006	1 830 000	1 937 200	1 977 200	2 007 200
- nedaňové príjmy	99 438	71 478	66 800	48 000	47 840	52 800	52 800
- prij. granty a transfery	968 793	1 172 736	1 063 500	1 100 000	1 045 000	1 065 000	1 065 000
• kapitálové príjmy	431 341	134 829	105 200	43 300	120 365	0	0
- granty a transfery	370 387	89 008	44 000	42 000	53 365	0	0
- ostatné	60 954	45 821	61 200	1 300	67 000	0	0
• príjmy RO (MŠ, ZŠ, ZUŠ)	152 882	172 468	142 500	120 000	140 000	140 000	140 000
• finančné operácie	421 505	159 033	37 594	180 000	29 595	0	0
Výdavky spolu	3 845 606	3 321 552	3 213 600	3 149 800	3 320 000	3 235 000	3 265 000
• bežné výdavky	1 349 633	1 446 576	1 279 100	1 349 000	1 242 000	1 266 600	1 260 600
- mzdy a odvody	357 082	349 691	394 400	395 000	411 000	411 000	411 000
- tovary a služby	823 385	874 850	655 200	698 000	583 050	619 600	619 600
- bežné transfery	158 281	213 774	219 500	246 000	238 150	220 000	220 000
- splácanie úrokov	10 885	8 261	10 000	10 000	10 000	10 000	10 000
• kapitálové výdavky	533 398	142 011	270 500	200 000	374 800	248 400	278 400
• výdavky RO (MŠ, ZŠ, ZUŠ)	1 499 337	1 632 165	1 563 000	1 500 000	1 602 000	1 625 000	1 625 000
• úvery a splácanie istiny FO	463 238	100 800	101 000	100 800	101 000	101 000	101 000

Vysvetlivky: S - skutočnosť | OS - očakávaná skutočnosť | N - návrh

Investície.

Počas leta a jesene 2021 sa zrealizovalo:

- vodovod Za zbrojnicou od Štúrovej ulice smerom k Hlbokej ceste v dĺžke 93 m
- výstavba komunikácie na Sasinkovej ulici
- rekonštrukcia strechy na budove ZUŠ
- oprava tribúny na štadióne FK TJ Kúty
- postupná rekonštrukcia domu smútku a výmena chladiarenského zariadenia
- rekonštrukcia priestorov bývalej sobášnej siene na Bratislavskej ulici
- opravy výtlikov na miestnych komunikáciách a odvodnenie ďalšej časti obce
- výsadba nových drevín pri Železničarskej ulici
- inžinierskogeologický prieskum IBV Cihly - II. etapa
- akustická štúdia IBV Na Cihlách - II. etapa
- posudzovanie vplyvov na životné prostredie - EIA
- príprava k vypracovaniu projektových dokumentácií inž. sietí IBV Na Cihlách
- kúpa pozemkov na investičné zámery

Po dlhoročných sťažnostiach a urgenciách obce Kúty sa konečne podarilo zrealizovať rekonštrukciu štátnej cesty I/2 – Bratislavská ulica (od Konečnej ulice až po obec Sekule).

ALENA VALOVÁ

Štatistika obyvateľstva obce k 1. decembru 2021.

Kúty majú 3995 obyvateľov, z toho 2009 mužov a 1986 žien. Detí do 6 rokov je 268, detí vo veku 6 - 15 rokov je 421, detí od 15 - 18 rokov je 125 a dospelých nad 18 rokov je 3181.

Tento rok sa narodilo 34 detí, z toho 18 chlapcov a 16 dievčat. Opakovane sa používajú mená Šimon a Klára. Zomrelo 48 obyvateľov s trvalým pobytom v Kútoch, pochovaných v Kútoch bolo 55 osôb.

Svoje „áno“ si povedalo 13 párov.

Na trvalý pobyt sa v roku 2021 prihlásilo 46 obyvateľov a odhlásilo sa 44 obyvateľov. V rámci obce svoj pobyt zmenilo 51 obyvateľov. Zrušených pobytov s prihlásením na obec Kúty bolo 13.

HENRIETA HESKOVÁ

V roku 2022 sa bude pokračovať vo výstavbe:

- Kozej ulice a cesty od Sasinkovej ulice k obecnému úradu
- chodníkov na Sasinkovej a Kozej ulici
- garáže pre DHZ
- osvetlenia cintorína

Zároveň sa:

- rozšíri detské ihrisko o nové prvky
- bude pokračovať v rekonštrukcii chodníkov a odvodnení obce

V roku 2022 by sme tiež chceli zrekonštruovať Továrenskú a Kollárovu ulicu.

ALENA VALOVÁ

Odpady.

Vianočné sviatky sú obdobím hojnosti, radosti a pokoja. Trávime spolu viac času, viac nakupujeme, obdarúvame sa, a tým pádom tvoríme aj viac odpadu. Vianoce by nemali byť o plytvaní, zbytočných darčekom a nadmernej spotrebe jedla. Skôr o spoločne strávených chvíľach s rodinou a blízkymi a nemali by sme pri tom zabúdať ani na svoje okolie, prírodu, životné prostredie.

Ako správne zatočiť s odpadom, ktorý vznikne počas vianočných sviatkov?

Papierové obaly z darčekom, papierové krabice, letáky, obaly z múky patria do vreca na papier, pokiaľ nie sú znečistené, mokré a mastné. A nezabudnite odpad pred vyhodením stlačiť.

Plastové obaly z potravín, darčekom, kozmetiky, plastové fľaše, tégliky z jogurtov patria do vreca určeného na plasty. Aj tu platí, že obaly je potrebné zošliapnuť a zmenšiť ich objem. Nesmú obsahovať zvyšky tekutín, jedla či kozmetiky.

Zaváraninové poháre, sklenené črepy, fľaše patria do zeleného kontajnera. Fľaše a obaly nie je nutné umývať, stačí len dôkladne odstrániť ich obsah.

Žiarovky, batérie z hračiek či svetelných dekorácií môžete odovzdať v obchodoch, kde sa tieto výrobky predávajú.

Svetlá a svietilka, pokazené domáce spotrebiče a ďalší elektroodpad zbierajú nielen zberné dvory, ale aj predajne elektrospotrebičov, ktoré prevzmu elektroodpad bezplatne.

Zvyšky jedla - šupky z ovocia či zeleniny, škrupiny z vajec, vrecká z čaju a podobne patria do bioodpadu alebo sa dajú kompostovať v domácich kompostéroch.

Pokazené potraviny alebo zvyšky vareného jedla či potraviny živočíšneho pôvodu treba vytriediť do kuchynského odpadu.

Použitý kuchynský olej sa dá odovzdať v uzatvorenej nádobe na niektorej z čerpacích staníc, prípadne na zbernom dvore.

Textil a obuv môžete posunúť známym, ktorí ich využijú, darovať charite, odovzdať na zbernom dvore alebo vhodiť do kontajnerov určených na šatstvo.

Staré alebo nepotrebné hračky darujte niekomu, komu ešte urobia radosť.

Snažte sa odpad netvoriť vôbec. Zálohované obaly nepatria do koša, vráťte ich do predajne. Dodržiavajte farebnú abecedu triedenia: sklu patrí zelená, papieru modrá, plastom žltá farba. Len vytriedený odpad sa dá zhodnotiť a recyklovať. Triedte odpad, oplatiť sa to. Za vytriedený odpad občan neplatí, jeho zber hradia výrobcovia prostredníctvom OZV ENVI - PAK.

EVA ĎURIŠKOVÁ

Ďakujeme, že triedite odpad.

Povinnosťou každého pôvodcu odpadu je nakladať s odpadom zákonným spôsobom a nie zbavovať sa ho spôsobom, ktorý škodí ľuďom aj prírode. Triediť odpad v dnešnej dobe je už samozrejmosťou, a to predovšetkým z dôvodu ochrany životného prostredia, ale aj z finančných dôvodov, pretože za vytriedený odpad sa neplatí. Čím viac odpadu občan vytriedi, tým menej mu zostane komunálneho odpadu.

Do roku 2012 bol v obci zavedený systém zberu separovaného odpadu formou farebných kontajnerov na papier, plasty a sklo, ktoré boli rozmiestnené po obci. V týchto kontajneroch sa nachádzal okrem odpadu, ktorý tam patril, aj zmesový odpad, takže úroveň vytriedenia komunálneho odpadu sa pohybovala pod 10%. Od roku 2012 obec prešla na systém zberu separovaného odpadu formou zvozu plastových vriec spred domácností. Začala viac motivovať občanov k lepšiemu separovaniu formou distribúcie letákov o správnom separovaní, zverejňovaním letákov a plagátov na internetovej stránke obce, na úradnej tabuli. Materiály o správnom separovaní boli zasielané aj do ZŠ a MŠ. Úroveň separovania v obci sa postupne začala zvyšovať. V roku 2013 bola miera separovania 12%, v roku 2020 už 40,47%.

EVA ĎURIŠKOVÁ

Vývoz komunálneho odpadu (2022)

POPLATOK ZA VÝVOZ ODPADU ZOSTÁVA NEZMENENÝ

Dátum	Deň	Vývoz 13x ročne	Vývoz 26x ročne
10.1.	pondelok	X	X
24.1.	pondelok		X
7.2.	pondelok	X	X
21.2.	pondelok		X
7.3.	pondelok	X	X
21.3.	pondelok		X
4.4.	pondelok	X	X
19.4.	utorok		X
2.5.	pondelok	X	X
16.5.	pondelok		X
30.5.	pondelok	X	X
13.6.	pondelok		X
27.6.	pondelok	X	X

Dopravný uzol.

Kúty sú dopravným uzlom - železničným aj cestným. Je tu križovatka zo smerov Malacky, Senica, Skalica a Břeclav. Odkedy sa Kúty stali takým dôležitým dopravným uzlom?

Pri železničnej doprave sa to dá určiť jednoznačne. Je to od roku 1900. Prvá železnica na Záhorí v roku 1948 viedla z Bratislavy cez Devínsku Novú Ves do Marchegg a Gänserndorfu v Rakúsku. Pokračovanie železničnej trate do Skalice bolo vybudované v rokoch 1889-1891. Trať z Kútov do Trnavy je od roku 1898. A nakoniec trať z Kútov do Břeclavi je od roku 1900. Zo železničnej stanice Kúty odchádza denne rôznymi smermi spolu približne 70 osobných a EC vlakov.

Kedy sa však stali Kúty cestným dopravným uzlom, už nie je tak jednoznačné. Neďaleko tečú rieky Myjava a Morava. Ešte pred ich reguláciou, v dôsledku nánosov, často menili svoje korytá. Obyčajne sa na jar a pri jesenných dažďoch vylievali z koryta. Cesty sa museli prispôbovať daným prírodným podmienkam. Časom sa

ustálili prechody cez rieku Myjavu v Šaštíne a cez Moravu v Holíči a Brodskom. Na ochranu ciest a na zabezpečovanie výberu mýta boli v Šaštíne a v Holíči vybudované aj hrady. V Brodskom sa mýtna stanica nespomína. Tento prechod bol asi menej využívaný ako prechod cez v Holíči. Je pravdepodobné, že cesta zo Šaštína do Brodského využívala vyššie položený terén a Kútom sa vyhla. Tak mohol možno vzniknúť aj názov Kúty. Osada bola mimo používanej cesty, niekde bokom v kúte.

V stredoveku viedla kráľovská cesta z Moravského Jána cez Borský Jur do Šaštína a potom cez Petrovu Ves do Holíča. Panstvo Holíč získal v roku 1736 František Lotrinský, manžel Márie Terézie. Tým sa vytvorili podmienky pre výstavbu novej vetvy kráľovskej cesty z Moravského Jána cez Kúty, Kopčany do Holíča.

Počas Rakúska-Uhorska sa budovali cesty z jednotlivých častí monarchie do Viedne, resp. do Budapešti. Po vzniku Československa sa štátne inštitúcie a správa krajiny presunula do Prahy a Bratislavy. Hlavná výstavba ciest bola potom presmerovaná do týchto nových centier. Na dôležitosti vzrástla cesta z Bratislavy cez Kúty do Prahy. Ako na jednu z najfrekventovanejších ciest sa kládol dôraz aj na jej kvalitu a údržbu. Cez Kúty sa potom prechádzalo nielen do Prahy a Bratislavy, ale aj do okresných miest Skalice a Senice. Takže pravdepodobne až po vzniku Československej republiky v roku 1918 sa Kúty stávajú aj dôležitým cestným dopravným uzlom. Vybudovanie diaľnice Bratislava – Praha v roku 1980 s výjazdom do Kútov ešte zvýšilo dôležitosť tohto dopravného uzla.

MILAN PRIEHRADNÍK

FOTO ROMAN SPURNÝ

Župan navštívil stodolu.

OZ Pjecné mjestčko uspelo v žiadosti o grant z TTSK a dokončuje práce na rekonštrukcii Klindových stodoly, ktorú si prišiel osobne pozrieť predseda kraja Jozef Viskupič.

So záchranou historickej stodoly, ktorej podstatnú časť tvorila stolica z roku 1820, sa pustilo združenie v roku 2016. Za 3 soboty stavbu dobrovoľníci vo voľnom čase rozložili a uskladnili na pozemku sponzora. Po dlhých peripetiách s vysporiadaním pozemkov a úspešnom stavebnom konaní sa pustili opäť vo voľnom čase postupne do obnovy. Príprava pozemku, príjazdová cesta pre mechanizmy, základy, podkladový betón a ošetrenie vzácneho dreva. „Boli sme pripravení, že práce potrvajú dlhšiu dobu. Podľa peňazí, ktoré sme dokázali do rozpočtu združenia získať najmä z 2%. Grant od kraja nám však pomohol práce urýchliť a podstatné výdavky - drevo, protipožiarny náter a krytinu - zafinancovať,“ opisuje okolnosti projektu člen združenia Filip Húšťava.

Predseda sa zaujímal nielen o stodolu, ale o celý objekt Múzea a komunitného domu v Kútoch. „Sme obaja historici a som rád, že sme mohli pánovi županovi predstaviť i historické aspekty, ktoré sa v našom projekte spájajú. Stodola sa spája s rodinou Hésekovcov a Klindovcov,

z ktorých pochádzajú najvýznamnejší rodáci našej obce. Napríklad stodolu rekonštruoval v roku 1932 otec vdp. Mateja Héseka, dlhoročného profesora skalického gymnázia, z ktorého regionálne-historického diela čerpáme pri našich aktivitách. V stodole sa určite pohybovala i matka Eugena Suchoňa, ktorá bola Kúcanka práve z tohto rodu a i samotný Eugen Suchoň, ktorí tu navštevoval svoju rodinu, bratrancev,“ vysvetľuje Dr. Richard Drška, predseda združenia a historik Záhorského múzea v Skalici.

200-ročné drevo na hospodárskej stavbe, remeselný kumšt našich predkov - to sú prvky tejto stavby, ktoré zaujali dobrovoľníkov. „Je to neopísateľný pocit, zimomriavky na celom tele. To, že sa dreva chytali ľudia, ktorí mohli byť našimi prapraprastarečkami, je niečo úžasné. Stavba je výnimočný objekt miestnej architektúry.“ približuje svoje pocity z projektu ďalší člen združenia, zodpovedný za technickú stránku rekonštrukcie, Patrik Pernecký. „Takisto ma veľmi baví predstavovať si postup prác na stavbe v tej dobe, žiadne klinec, len drevené

koly. Pociťujem skrátka obdiv voči predkom, ktorí stavbu postavili ručne, bez techniky.“

Stavba je aktuálne zakrytá novou strešnou krytinou, čo je kvôli poveternostným podmienkam najdôležitejšie. Tak sa vytvára možnosť na pokojnejšie pokračovanie s ostatnými prácami v interiéri stavby - dokončením elektroinštalácie a veľmi dôležitým osvetlením, ktoré bude kľúčové pri prvom dojme návštevníkov z priestoru. Práce chcú dokončiť čo najskôr a na jar stavbu skolaudovať. „Veríme, že pán predseda si opäť nájde čas a bude s nami i pri slávnostnom predstavení finálnej podoby rekonštrukcie,“ vyjadrili prianie členovia združenia Pjecné mjestčko v Kútoch.

OZ PJEKNÉ MJESTEČKO

TTSK TRNAVSKÝ
SAMOSPRÁVNÝ
KRAJ

Projekt je realizovaný s finančnou podporou
Trnavského samosprávneho kraja.

Zreštaurovaný pomník.

Zub času a vplyv počasia sa skôr či neskôr podpíšu na každej stavbe. Svoje o tom vie aj pomník padlých v 1. svetovej vojne, ktorý už od roku 2018, kedy sme si pripomínali 100. výročie konca Veľkej vojny, stál v ohrade nášho kostola bez kríža.

Ku koncu tohto roka sa konečne podarilo dokončiť jeho reštaurovanie, ktorého cieľom bolo nielen osadenie kríža, ale aj celková revitalizácia pamätníka. Vykonávateľom reštauračných prác bol Mgr. art. Peter Šimon, člen komory reštaurátorov Slovenska. Postup, ktorým sa pomník reštauroval, zahŕňal viacero krokov: základné, mechanické a abrazívne čistenie, chemické vyhubenie mikroorganizmov, petrifikovanie pieskovcového kameňa, lepenie a injektovanie prasklín, tmelenie a tvarová re-

profilácia častí objektu z pieskovca, obnova nápisových tabúl, retuš tmelov, povrchová úprava a hydrofobizácia. Organizovalo sa i niekoľko farských brigád, na ktorých ochotní farníci pripravovali priestor na osadenie zreštaurovaného pomníka.

Celý proces obnovy trval šesť mesiacov, pričom hlavná časť s krížom bola na pôvodné miesto prenesená 14. septembra – práve na sviatok Povýšenia sv. Kríža a korpus Krista začiatkom

decembra. Reštaurovanie stálo 7850 eur a 250 eur prevoz. Dotáciu v hodnote 6000 eur poskytla obec, 1000 eur venoval miestny odbor Matice slovenskej a zvyšok venovali darcovia.

Sme radi, že 73 obetí z Kútov si odteraz môžeme pripomínať už pri zreštaurovanom pamätníku. Farnosť Kúty zároveň ďakuje sponzorom a všetkým, ktorí akýmkoľvek spôsobom pomohli pri realizácii opráv.

FARSKÝ ÚRAD

Ľudia bez domova sa stali mojím osudom.

Pochádza až z Chynorian, ale vďaka manželke sa Kúty stali jeho druhým domovom. Jeho rodičia sa báli, že si vybral nebezpečnú prácu. A nie, nebola to história, ktorej štúdiu sa venoval na vysokej škole. Postupne sa z práce stala životná misia. K srdcu mu prirástla skupina ľudí, ktorým sa viacerí z nás najradšej oblúkom vyhýbajú. Sám hovorí, že sa snaží byť mostom medzi dvoma rozdielnymi svetmi. A keď mu čas dovolí, chodí si najradšej odpočinúť na Oširíd. Aj to je **Jozef Kákoš, riaditeľ neziskovej organizácie Depaul Slovensko**, ktorá sa zameriava najmä na pomoc ľuďom bez domova.

Vrátime sa o pár rokov naspäť. Čím si chcel byť v detstve?

Popravde si to veľmi nepamätám, no myslím, že učiteľom.

Kedy si začal cítiť, že tvojím životným povolaním bude pomáhať druhým?

Nebolo to tak, že by som cítil pomáhanie druhým ako povolanie. V skutočnosti som študoval históriu a ani po škole nič nenaznačovalo, že by sa mi mal život takto obrátiť naruby. Zároveň

však pomoc druhým bola absolútne bežná súčasť môjho detského sveta. Chodili sme aj s bratmi pomáhať do kostola, v rámci skautingu, v rámci dediny. Do Depaul Slovensko som sa dostal v podstate náhodou. V období, keď som si hľadal prácu, zavolať ma pracovať do nocľahárne známy z vysokej školy. Až tam som sa naplno stretol s realitou, ktorej ľudia bez domova čelia každý deň. Mať možnosť stretnúť a rozprávať sa s ľuďmi, ktorým sa väčšina ľudí zoširoka vyhýba, bolo pre mňa veľkou školou. Naplno som si uvedomil, že ľudia bez bývania sú úplne takí istí ako my, ktorí svoje bývanie máme. V nocľahárni som strávil rok svojho života, potom som si z Depaul-u „odskočil“ do inej neziskovej organizácie, aby som sa v roku 2015 opäť vrátil. Ľudia bez domova sa stali mojím osudom.

Ako vlastne funguje vaša nocľaháreň?

Depaul Slovensko ako organizácia prevádzkuje v Bratislave viacero služieb pre ľudí bez domova. Okrem nocľahárne, ktorá je so svojimi 200 miestami skutočne najväčším projektom, poskytujeme pomoc pre 50 ľudí v útulkoch a pre mnohých ďalších aj priamo v teréne alebo v dennom centre. Naším najnovším projektom je integračný projekt bývania. V rámci neho spre-

vádzame troch ľudí, ktorým sa nám podarilo nájsť bývanie, a verím, že ďalší traja sa ubytujú vo svojich nových bytoch čoskoro.

Čo sa týka nocľahárne, tak tá slúži iba na prenocovanie. Svoje brány otvára o devätnástej večer a ráno o siedmej musia ľudia odísť. Medzitým sa im snažíme poskytnúť čo najkomplexnejšiu pomoc. Okrem večere a raňajok je samozrejmosťou možnosť hygieny, sociálneho poradenstva u sociálneho pracovníka, šatník a mnohé ďalšie služby. V tejto dobe je, samozrejme, celá prevádzka ovplyvnená Covidom, a teda realitou sú rúška, dezinfekcia rúk, meranie teploty, no i testovanie.

Ako je to u vás cez zimné obdobie a Vianoce?

Zimné obdobie je pre ľudí bez domova veľmi náročné. Reálne im hrozia vážne zdravotné komplikácie ako omrzliny, ale aj zamrznutie. Preto je dôležité, že sa ľuďom bez domova venuje počas zimy väčšia pozornosť.

Vianočné sviatky sa snažíme mať aj v našich službách v čo najslávnejšej atmosfére. Súčasťou sviatkov u nás je vianočný stromček, štedrovečerná večera s kapustnicou a rybou. Rovnako každoročne obdarúvame našich klientov aspoň malým darčekom. Nocľaháreň je následne na 1. a 2. sviatok vianočný otvorená celý deň pre všetkých ľudí, aby sa nemuseli túlať sami po meste.

Máte väčší nápor cez zimu ako počas roka?

Vo všetkých službách, ktoré poskytujeme, je obdobie zimy omnoho náročnejšie a počet ľudí bez domova, ktorí vyhľadávajú našu pomoc, rastie. Kapacita nocľahárne je 200 miest, no počas zimy sa nám bežne stáva, že túto kapacitu prekročíme o 10 aj 20 ľudí. Nocľaháreň pred viac ako 15 rokmi vznikla, aby sa mali ľudia bez domova kde skryť najmä počas zimy, a preto sa stále snažíme prichýliť všetkých, ktorí k nám prídu. Zatiaľ sa nám nestalo, že by sme niekoho poslali preč kvôli nedostatku miesta.

Stretol si sa počas svojho pôsobenia v nocľahárni aj s konfliktnými situáciami? Ako riešite takéto situácie?

Ak máte v jednom priestore naraz 200 ľudí, nedá sa menším či väčším konfliktom vyhnúť. Zároveň však vôbec nie sú tak časté, ako by možno ľudia predpokladali. Na začiatku fungovania nocľahárne sme mali v budove SBS službu. Po roku, keďže sme s ňou neboli spokojní, sme s ňou rozviazali zmluvu. Pravda je taká, že po jej odchode nám počet konfliktov klesol. Odvtedy je našou hlavnou „zbraňou“ pri riešení konfliktov snaha kolegov a kolegýň deeskalovať hádku slovne. Pokiaľ to nepomáha, voláme políciu. To sa však nestáva veľmi často.

Tvoj najhorší, resp. najkrajší zážitok z nocľahárne?

Začnem tým horším. Najhorším zážitkom, ktorý som počas roku v nocľahárni zažil, bola smrť jedného z našich klientov počas mojej nočnej služby. Snažil som sa ho do príchodu záchranky oživovať, no už sa nám ho, žiaľ, nepodarilo zachrániť.

Krásnych zážitkov mám mnoho. Jeden z tých novších bol deň otvorených dverí, ktorí sme mali v nocľahárni pre našich klientov. Spolu sme grilovali, spievali aj tancovali.

Súčasťou vašej organizácie je aj aktivita „Adoptuj si posteľ“. Vysvetlíš nám niečo viac o tejto aktivite?

Mnohí ľudia sa na nás obracali a obracajú, že chcú ľuďom bez domova pomôcť, no nechcú im dať peniaze priamo do ruky. Práve preto sme spustili možnosť adopcie postele. Na stránke www.adoptujsiposteľ.sk si ľudia môžu adoptovať posteľ v jednom z našich projektov, a tak nám pomôcť pri práci s ľuďmi bez domova. Suma adopcie sa približne rovná výške nákladu na danú posteľ za deň. Každý adoptívny rodič teda poskytne konkrétnemu človeku bez domova jednu noc alebo deň pomoci u nás.

Myslíš, že by sa dal podobný nápad s nocľahárňou realizovať aj v Kútoch či v okolí?

Myslím, že služby ako nocľaháreň alebo útulok patria skôr do spádových miest, ako sú Senica či Skalica. Kúty majú mnohé rodiny a ľudí, ktorí žijú na hranici alebo za hranicou chudoby a potrebovali by najmä poradenstvo a sprevádzanie. Obec má v pomoci nezastupiteľné miesto a dokáže správnou, a najmä včasnou intervenciou predísť u svojich občanov zväčšovaniu ich problémov a prepadu na ulicu. Obec však nie je len obecný úrad. Obec sme my všetci, ktorí tu žijeme. Všetci sme vo väčšej či menšej miere zodpovední za to, ako žijú tí najchudobnejší z nás.

Ako ty vnímaš ľudí bez domova?

Ľudia bez domova sú v prvom rade ľudia. To, že nemajú domov, by ich nemalo determinovať.

Zmenila ťa práca v nocľahárni ako človeka?

Táto práca sa nedá robiť bez toho, aby človeka nezmenila. Najväčšia časť mojej práce je o kontakte s ľuďmi – od človeka bez domova až po ministra práce. To je veľmi široký rozptyl a núti ma to byť mostom medzi dvoma úplne rozdielnymi svetmi. Zároveň ma to však učí pozerieť sa na ľudí a vnímať najmä to, čo máme spoločné, a nie to, v čom sa líšime.

Ako na tvoju prácu a aktivity reagujú tvoji najbližší?

Napríklad rodičia sa zo začiatku báli, že sa mi niečo stane, a považovali to za nebezpečnú prácu. Robím ju však už tak dlho, že všetci v mojom okolí ju už považujú za viac-menej bežnú prácu. Občas sa mi potom stane, že o svojej práci hovorím s niekým novým a na jeho tvári vidím zhrozenie. Vtedy si uvedomujem, že nejde o až tak bežnú prácu.

Druhý extrém je, keď sa ma ľudia pýtajú, či to robím ako dobrovoľník. Pravda je taká, že aj pomoc ľuďom bez domova sa má poskytovať profesionálne a na to potrebujete platených zamestnancov. V skutočnosti má Depaul Slovensko v rámci všetkých našich služieb už viac ako 60 zamestnancov a ďalších okolo 100 dobrovoľníkov.

Manželka, deti, ale aj zvyšok rodiny sú už do veľkej miery súčasťou našej práce. Chodievame spolu na podujatia, ktoré ako organizácia robíme. Najstarší syn aj so švagrinou mi napríklad pomáhali s vianočnou zbierkou, ktorá prebiehala na Bratislavskom hrade doobeda počas Štedrého dňa. Som veľmi rád, že naše deti vidia, že na svete sú aj menej šťastní ľudia, ktorí potrebujú pomôcť. Učí ich to väčšej citlivosti voči druhým.

Čo robíš vo voľnom čase?

Vo voľnom čase som najradšej so svojou rodinou a hlavne v pokoji a bez veľkého zhonu. Ak nám to čas a počasie umožní, moja prvá voľba trávenia voľného času je ísť plávať. Či už na Oširíde alebo v zime na plaváreň do Senice. Okrem toho rád behávam alebo bicyklujem.

Aký máš vzťah ku Kútom? Čo na Kútoch najviac obľubuješ?

Ako sa spieva „Kúty, Kúty tam sem nechau srdéčko...“ Manželka a celá jej rodina je z Kútov. Bývam tu už viac ako 10 rokov a cítim sa tu doma. Vnímam, že mnohí ľudia z Kútov už poznajú moju prácu a cez Depaul často a nezištne pomáhajú ľuďom bez domova. Patrí im za to moja vďaka i obdiv!

Čo ma na Záhorí ešte uchvátilo, je veľký pocit voľnosti, ktorý na Záhorí mám. V Chynoranoch a okolí, odkiaľ pochádzam, je každý kúsok zeme využitý na poľnohospodárstvo. Na Záhorí je veľa lúk a lesov a dediny sú často ďaleko od seba. Z „preplnenej“ Bratislavy sa potom rád vraciam do pokojných Kútov, kde sa dá ľahko nájsť priestor bez hluku a ľudí. Stačí zjsť kúsok za dedinu.

GORAZD ROSA

Materská škola.

Sme tím.

**Ak sme sa Vám páčili, povedzte to ostatným.
Ak ste boli nespokojní, povedzte to nám.**

Materská škola je zariadenie, ktoré je významnou školskou inštitúciou. Veľkú pozornosť tu venujeme čistote prostredia a dodržiavaniu hygienických opatrení a to nielen v súčasnosti. Preto sú panie upratovačky jej dôležitou súčasťou. Pre pravidelné používanie dezinfekcie a upratovanie priestorov je potrebný včasný príchod detí alebo potrebná dohoda s personálom.

Materská škola je dôležitým prvkom v živote každého dieťaťa, ktoré ju navštevuje. Po prvýkrát sa dieťa ocitá v neznámom prostredí bez svojich najbližších, v skupine neznámych detí. Tu sa už začína profesionálna výchova a vzdelávanie so zameraním sa na prípravu a vstup do základnej školy, často s originálnymi prvkami a neformálnym a tvorivým prístupom, s dôrazom na individuálne osobitosti dieťaťa.

Mnohé „naše“ deti prežívajú väčšiu časť pracovného dňa práve v materskej škole. Súčasťou ich pobytu u nás je aj strava – desiata, obed, olovrant i pitný režim. Panie

kuchárky, pod dozorom vedúcej školského stravovacieho zariadenia pri materskej škole, dodržiavajú normy a postupy. Uvedené sú v jedálnom lístku, ktorý je vyvesený v šatniach. Tvorený je podľa zásad zostavovania jedálnych lístkov odsúhlasených ÚVZ SR.

Pri našej práci je dôležitá súhra všetkých prvkov, vzájomné prepojenie a dohoda. Pracujeme s veľmi krehkým, vzácnym a citlivým „materiálom“, ktorým sú deti, preto je najdôležitejšia správna komunikácia a prepojenie s rodičmi a najbližším okolím, v ktorom deti vyrastajú.

Deti sú malí ľudia, ktorí nám všetko vrátia, keď vyrastú. Vnímajú každé naše slovo, pohyb, gesto, úsmev, hnev aj radosť. Sú zrkadlom, ktoré nás odráža. Preto v dobe, keď svet navštívila veľmi zákerná a nepríjemná choroba, ktorá sa volá zlo, nikdy neprestaňme byť dobrými ľuďmi.

EVA TURKOVIČOVÁ

40. výročie.

Všeličo zmôže človek, ale čas zastaviť nedokáže...

Dňa 1. septembra 2021 to bolo presne 40 rokov od chvíle, keď sa otvorili brány našej materskej školy. Vystriedali sa tu mnohí zamestnanci a všetkým patrí veľká vďaka a úcta. Poslaním výchovy a vzdelania je viesť deti k zodpovednosti, zdravému spôsobu života vo vzťahu k sebe i okoliu. Preto prajem materskej škole, aby bola plná šťastných detí, spokojných rodičov i zamestnancov.

EVA TURKOVIČOVÁ

Týždeň športu.

Nie nadarmo sa hovorí „športom k zdraviu“. Šport pôsobí na fyzické, ale aj na psychické zdravie človeka. Pohyb ako taký má priaznivé účinky na metabolizmus, celkovú kondíciu a koncentráciu. Každý pohyb je lepší ako žiadny.

Týmto heslom sa riadia deti v našej materskej škole. V týždni od 25. októbra 2021 deti športovali na čerstvom vzduchu. Počas pobytu vonku si vyskúšali rôzne športy ako napr. hod loptou do diaľky, beh cez prekážkovú dráhu, kop na bránku, skok vo vreci, jazda na kolobežke... Nechýbal ani Jablčkový pretek. Za výborne výkony deti dostali medailu.

Športu sa chceme i naďalej venovať. Nadácia Volkswagen prispieje cez úspešný projekt Malí športovci na nákup netradičného i klasického športového náradia a náčinia.

Veríme, že správnym pohybom prispějeme nielen k zdraviu, ale i k šťastiu.

ZDENKA VÁVROVÁ

Nadácia
Volkswagen Slovakia

Základná škola.

ZŠ v dobe pandémie očami riaditeľky.

Tretiu vlnu pandémie na našej škole prežívam zo dňa na deň. Počas celého tohto obdobia funguje škola, učitelia i ja v netradičnom režime. Ráno sú všetky triedy plné žiakov v škole a večer sa dozvedám od rodiča, že jeho dieťaťu, žiakovi niektorej triedy, vyšiel po domácom samotestovaní pozitívny výsledok testu. Čo všetko dokáže jedna informácia od rodiča spôsobiť?

V hlave si začnem premietiť, do ktorej triedy žiak chodí, s kým bol v kontakte, či navštevuje družinu a stravuje sa v školskej jedálni, ktorý učiteľ v danej triede učil a či je zaočkovaný. Následne informujem rodičov spolužiakov pozitívneho žiaka a všetkých pedagogických zamestnancov školy. Triedu dávam svojim rozhodnutím do karantény, ktorej dĺžku musím

najprv vyrátať. Sadám za počítač a pripravujem online rozvrh hodín, ktorý posielam všetkým rodičom a žiakom danej triedy. Všetkých stravníkov v školskej jedálni odhlasujem z obedov. Ak musí nastúpiť niektorý učiteľ do karantény, upravujem prezenčný rozvrh hodín. Ráno komunikujem s RÚVZ v Senici, posielam zoznamy žiakov v karanténe a ich úzke kontakty zo školského prostredia. Toto je môj každodenný kolobeh povinností (okrem tých bežných). Musím ich zvládať v časovej tiesni a väčšinou v neskorých večerných hodinách, keďže rodičia testujú deti až večer.

Pokynmi ministerstva školstva sa často menia podmienky fungovania škôl, a teda i tej našej. Musím meniť organizáciu vyučovania,

nemiešanie žiackych kolektívov, časový harmonogram vstupu žiakov do školy a do školskej jedálne.

I napriek všetkým týmto povinnostiam som vďačná, že pri pozitívite niektorého žiaka alebo žiakov nemusím zatvárať celú školu, ale len dotknuté triedy. Kvalita dištančného vzdelávania i napriek snahe a pokroku učiteľov nebude nikdy tak efektívna, ako keď sú deti v škole medzi svojimi rovesníkmi a v úzkej interakcii s učiteľmi. Mojou snahou bude i naďalej udržať všetky deti v škole.

JANA MRÁZOVÁ

Projekty.

Základná škola Andreja Radlinského sa zapojila do projektu Obstaranie odborných učební na Základnej škole v Kútoch. Projekt predkladala obec Kúty, no participovala na jeho zostavení a na realizácii stavebných prác základná škola. Bol predložený Ministerstvu pôdohospodárstva a rozvoja vidieka Slovenskej republiky. Žiadalo sa o 129 464,56 EUR na stavebné úpravy a vybavenie učebne techniky, informatiky, fyziky, chémie, biológie a školskej knižnice. Rekonštrukcia učební prebehla počas tohto leta.

Od tohto septembra je naša škola zapojená do národného projektu Pomáhajúce profesie v edukácii detí a žiakov II. V rámci tohto projektu pôsobia na našej škole dve asistentky a školský psychológ.

JANA MRÁZOVÁ

Kancelária školského psychológa

Školská knižnica

Školský bufet

Učebňa biológie

Učebňa informatiky

Naši milí hasiči.

Chcela by som vám aspoň touto cestou poďakovať za všetko, čo pre školu a žiakov nezištne robíte. Zúčastňujete sa na zvelaďovaní školy formou brigád a robíte pre žiakov zážitkové predvádzanie hasičskej techniky, hasičského športu a povolania hasiča. Vaša práca, či už profesionálnych hasičov alebo dobrovoľníkov, je najmä o pomoci ľuďom v núdzi. Veľmi si vážim vašu ochotu a obetavú prácu pri odstraňovaní havárie kanalizácie a prasknutého vodovodného zariadenia v škole.

ĎAKUJEM!

JANA MRÁZOVÁ

Ako to chodí v ZUŠ.

Naša Základná umelecká škola vstúpila do nového školského roka s radosťou a entuziazmom. Dúfali sme, že o pojme „dištančné vyučovanie“ nebudeme dlho počuť. Síce sa nám to nesplnilo, ale boli sme pripravení aj na túto alternatívu. September, október a niečo málo z novembra sme sa s deťmi mohli stretávať, teraz už frčíme online. Naša škola bola pripravená, technické vybavenie potrebné pre dištančné vyučovanie máme zabezpečené pre všetkých učiteľov. Radi by sme vám písali o tom, že vás pozývame na naše vianočné koncerty, ale aj tento rok si ešte na vystúpenia a súťaže počkáme... Ale nesmútime, stále bojujeme a dúfame v lepšie zajtrajšky a tiež, že neprídeme o deti, pretože ich máme naozaj menej, oproti minulým „pohodovým“ rokom. Veríme, že stále bude pretrvávajúci záujem detí venovať sa niečomu, čo robí ich dušu šťastnou.

Trocha nás trápí disciplinovanosť ohľadom platenia školského, nevieme to ovplyvniť, ale spoľiehame sa na to, že sa to do budúcnosti zlepší.

Naša skvelá kolegyňa Mgr. Mária Filová sa rozhodla, že od septembra už chce ísť na svoj zaslúžený oddych. Tentokrát sa nám ju už nepodarilo prehovoriť, aby s nami ešte zostala, ako sa nám to párkrát podarilo. Bola skvelá pani učiteľka, kolegyňa, radkyňa. Ako celý kolektív ďakujeme, že aj vďaka nej nám bolo vždy v našej ZUŠ tak dobre.

Od septembra teda máme novú pani učiteľku výtvarného odboru Mgr. art. Ľubicu Kainovú - je to vyštudovaná sochárka, ktorá vystavovala svoje diela nielen na Slovensku, ale aj v Čechách. Sme vďační za túto skvelú posilu. Vo výtvarnom odbore máme ešte jednu novinku a to hrnčiarsky kruh, s ktorým máme veľké plány - keď nám to situácia dovolí, tak chceme pre deti a dospelých pripraviť workshop.

Tešíme sa, že sme sa vám mohli takto aspoň trochu prihovoriť a už nám neostáva nič iné, ako vám popriať príjemné prežitie vianočných sviatkov. Pokoj, pohodu a lásku do vašich domovoch. V novom roku 2022 mnoho úspechov a hlavne pevné zdravie.

KOLEKTÍV ZUŠ KÚTY

LH Kamarádzi.

Čo najviac poteší muzikanta? Keď môže hrať, keď môže rozdávať úsmevy, keď na jeho pesničky ľudia tancujú a zaspievajú si s ním, keď vidí, že jeho robota prináša radosť nielen jemu, ale všetkým.

Kvôli COVID-u sme si vyhrávali najskôr iba doma, neskôr na súkromných rodinných oslavách, ale po druhej polovici roku 2021 sme sa mohli znova ukázať pred publikom. Mali sme možnosť zúčastniť sa krajskej súťaže spevákov záhoráckych ľudových piesní, kde sme sprevádzali najstaršieho člena LH Kamarádzi, ktorý bol porotou vyhodnotený medzi tromi najlepšími.

V lete OZ Pjkné mjestečko organizovalo folklórnu časť Kútskych hodov a nám bolo čťou začať víkendovú veselicu s CM Vergariovci. Tento rok sme boli pozvaní aj na „Závodské bezchleba hody“ a na Brodčanských hodoch sme si zaspievali s Olgou Baričicovou a Žadovjákmi. Koncom ôsmeho mesiaca sme stihli letný hudobný tábor „Muziganské Priepasné“, z ktorého sme si odskočili na Špačinský jarmok, kam nás pozvalo Trnavské osvetové stredisko. Tradične sme dostali pozvanie na Krojované slávnosti v Borskom Svätom Jure a vystúpili sme aj na Dožinkoch na Búroch, kde sa naše mužské osadenstvo viezlo v sprievode alegorických vozov. Prvý septembrový deň sme si pripomenuli 40. výročie otvorenia MŠ v Kútoch, pokračovali sme návštevou Nezábudky, kde sme rozveselili, ba aj roztancovali klientov. Potešilo nás pozvanie na výročnú schôdzu dôchodcov v Brodskom. V Senici v Záhorskom osvetovom stredisku sme zahajovali výstavu „Rodina v tradičnej ľudovej kultúre Záhoria“. Našich susedov na Morave postihla

prírodná katastrofa. Český rozhlas Brno naživo vysielal benefičný koncert z Charvátskej Novej Vsi „Večer plný duet“, na ktorom sme sprevádzali spevácky pár LH Kamarádzi. Výťažok z koncertu a vyzbierané financie boli venované postihnutým rodinám. Teší nás, že sme nadviazali spoluprácu aj s manželmi Osičkovcami z Lanžhota, od ktorých sa máme čo priučiť. Stihli sme navštíviť aj Strážnicu. Na tvorivých dielňach „Mužičky“ sme hrali nové piesne z regiónu Hornácko, spoznali nových kamarátov, ba naučili sa tancovať aj hornácky tanec „sedláčku“.

Je nám ľúto, že plánované edukačné návštevy v materských školách už zavádzané opatrenia uskutočniť nedovolili, ale veríme, že sa s deťmi stretneme v novom roku.

Sme radi, že sa môžeme zdokonaľovať, rozširovať svoj repertoár, svojimi vystúpeniami reprezentovať svoje obce a celú oblasť Záhoria a hlavne nás teší hrať pre radosť druhých.

LADA PAVELKOVÁ

Smejko a Tanculienka.

Smejko a Tanculienka do našej obce zavítali hneď na druhý deň po nástupe detí do škôl. Keďže v tom čase bola situácia trochu miernejšia, rozhodli sme sa, že deťom urobíme radosť aspoň takto populárnou zábavnou dvojicou Smejka a Tanculienky.

Predstavenie sa odohralo vonku v areáli za kultúrnym domom, kde deti mohli šantíť, tancovať, behať a rodičia sa mohli popri predstavení občerstviť v bufete.

Veríme, že koncert potešil nielen deti, ale aj dospelých a tešíme sa, ak to bude možné, na ďalšie spoločné vystúpenia s vami.

EVA KOLLÁROVÁ

Voľný čas trávime spolu a zmysluplne.

CVČ KAMaRÁD sa snaží motivovať, podporovať a viesť deti a mládež k rozvoju osobnosti zmysluplným využitím voľného času, zabezpečovať a poskytovať širokú ponuku aktivít v bezpečnom prostredí s profesionálnym tímom.

Zdravé nôžky sú určené pre deti materskej školy. So sprievodom hudby a riekanky sa poprechádzajú po senzomotorickom chodníku, preskúmajú rôzne druhy povrchov, pri cestičke im pomôžu aj hmatové stopy. Nôžky potrápia pri navliekaní koliesok na veže, pomasírujú si nôžky gaštanmi, s loptičkou sa zahrajú hru, pri ktorej ju musia rýchlo nôžkami odovzdať kamarátovi. Od-dychujú s bublifukom, pričom praskajú bubliny nôžkami. Cvičenia sú venované stabilizačnému systému, správne postaveniu a držaniu tela s využitím rôznych balančných, masážnych a senzorických pomôcok. Chôdza naboso a skúmanie reakcií detských nôh na rôzne textúry sú nielen zábavné, ale aj nápomocné pri podpore akútneho povedomia o zmysloch a okolí.

Športový program Fitkids je založený na princípoch všestranného rozvoja, hravosti, zábavy a nadšenia. Pomáha zažiť atletiku hrou, kým sa deti naplno pustia do pretekania vo veľkej atletike.

Hravé, atraktívne a príťažlivé pohybové aktivity zamerané na všestranný rozvoj a zlepšenie kondície detí predostiera zase pre deti základnej školy atletika. Najväčší záujem detí bol práve o atletiku, pretože je hravá, atraktívna, príťažlivá a všestranne rozvíja pohybové schopnosti detí. Pohyb je hlavne v tejto dobe pre deti veľmi dôležitý. Deti sa budú pripravovať aj na atletické súťaže pod vedením majsterky Slovenska.

V kreatívnom ateliéri deti vyrobili pohľadnice pre starých rodičov. Urobili si tiež búdky pre

vtáčikov, halloweenske náramky a z papierových roliek duchov či netopierov. Cieľom útvaru je rozvíjanie talentu a podporovanie záujmu o výtvarné umenie, prehlbovanie tvorivého vnímania a výtvarných činností, estetického a umeleckého vkusu. Tvorenie je radosť v každom veku a u detí hravým spôsobom rozvíja kreativitu, zručnosť aj vytrvalosť.

V záujmovom útware Slovenčina hrou si deti utvrdzujú svoj rodný jazyk hravou formou pomocou súboru aktivít, ktoré motivujú k hre a originálnej manipulácii s jazykovým materiálom. Anglický jazyk je zameraný na oboznamovanie sa so základmi cudzieho jazyka hravou a zážitkovou formou. Pre dospelých ponúkame tiež kurzy anglického a nemeckého jazyka.

Rybári spoznávajú ryby našich vôd, vodných živočíchov a ich ochranu, osvojujú si zásady rybolovu, získavajú zručnosti pri uväzovaní háčikov, pričom sa učia najmä trpezlivosti.

Tréning disciplín hasičského športu, nácvik individuálnych schopností a tímovej spolupráce, základy prvej pomoci, poznávanie hasičskej techniky - to všetko i viac si prechádzajú deti v hasičskom záujmovom útware.

Nielen osvojovanie základov hry stolného tenisu, získanie základov v podaní, útočných a obranných úderov, ale aj postoj pri stole a hre ponúka záujmový útvar stolný tenis.

LENKA ŠIMKOVÁ

Činnosť Jednoty dôchodcov.

V našej činnosti sme mohli pokračovať až po uvoľnení opatrení. Zastúpenie výboru JDS sa rozhodlo dňa 18. augusta 2021 zorganizovať pre svojich členov výročnú členskú schôdzu vo vonkajších priestoroch za obecným úradom v Kútoch. Pozvanie prijal aj starosta. Účasť členov dosiahla 80%. Schôdzu zahájila predsedníčka Aneška Valachovičová, privítala seniorov a starostu, ktorý nás do ďalšej práce povzbudil a podporil aj finančne.

Na schôdzi bola prehodená činnosť práce, hospodárska, revízná činnosť za rok 2020. Plán práce sme využívali podľa možností.

Jubilujúcim seniorom pri príležitosti ich životného jubilea bol odovzdaný malý darček. Deti zo súboru Kúcanek nám spríjemnili schôdzu tancom, spevom, pokračovali tradíciou dožinkov a odovzdali veniec z klasov a bochník chleba predsedníčke Jednoty dôchodcov. O občerstvenie a dobré jedlo sa postaral výbor JD s podporou starostu.

Za sprievodu harmoniky Palka Johaníka a predsedníčky JD sa rozozvučali piesne na želanie postupne u každého stola a spev sa niesol po celých Kútoch. Bola tu cítiť láska, tolerancia, porozumenie a domov sme odchádzali obohatení z príjemne stráveného dňa.

Ďalšie stretnutie seniorov sa uskutočnilo 20. augusta 2021 vďaka autobusovému zájazdu na kúpalisko do Veľkého Medera. Pri dobrom počasí je naozaj úžasné, keď môžu ľudia oddychovať a zlepšiť si svoje zdravie.

Súdržnosť spája ľudské srdcia a pohľadania na duši. V mesiaci úcty k starším sme sa tešili na októbrové posedenie, ale zrušila nám to pandémia. Pán starosta v miestnom rozhlase poďakoval dôchodcom za roky usilovnej práce, rozvoj našej obce a jubilujúcim dôchodcom boli doručené darčeky s blahoželaním a želaním zdravia. Srdečne ďakujeme a tešíme sa na spoluprácu a z povzbudení.

S obavami sledujeme zvyšovanie cien, energie, potravín, liekov, či úroveň politicko-spoločenského diania na Slovensku. Prichádzajúce obdobie nesie v sebe čaro vianočných sviatkov: nech prinesú do vašich rodín zdravie, pocit lásky, radosť z blízkych, tých najdrahších a nech sú povzbudením pri vstupe do nového roku 2022.

To vám zo srdca praje Výbor jednoty dôchodcov Kúty.

ANNA MACEJKOVÁ

ZO SZTP Kúty bilancuje.

Tento rok sme začali netradične kvôli opatreniam proti Covid-19. V júni sme sa stretli v priestore za obecným úradom a stanovili program činnosti na rok 2021.

V auguste sme sa stretli za kultúrnym domom, kde sa pre členov pripravili športové hry. Bolo viac športových disciplín. Súťažiaci boli rozdelení do dvoch družstiev. Víťazom boli odovzdané ceny. Po športe sme si pochutili na občerstvení a prinesených koláčoch z domu.

Koncom augusta sa zúčastnili členovia autobusového zájazdu na kúpalisko v Dunajskej Strede.

V septembri si svoje sily zmerali štyria členovia i na okresných športových hrách, ktoré každoročne pripravuje OC SZTP Senica. Najlepšie sa darilo Jánovi Žilkovi, ktorý obsadil 1.miesto a Božene Riškovej, ktorá skončila na 2. mieste.

Rok 2021 sme ukončili poďakovaním členom vianočným darčekom. S malým darčekom sme tiež gratulovali k životným jubileám našich členov. Na záver naša predsedníčka poďakovala všetkým a zažehnala príjemné prežitie vianočných sviatkov.

ŽANETA LÉTALOVÁ

Nezábudka oslávila 15. narodeniny.

Práve v deň oslavy výročia je namieste položiť si otázku: „Čo je 15 rokov v etape života?“ Pre mladého človeka stojaceho na prahu dospelosti je to vek sprevádzaný búrkou emócií, ale prináša i nové nádeje, plány, odvahu, zmenu. Pre našu neziskovú organizáciu je tento vek históriou skúseností.

Túto históriu tvoria naši klienti, ktorí zverujú osudy do našich rúk, naši zamestnanci, ktorí okrem náročnej práce v nej zanechávajú aj kus svojho srdca, ale aj vy - všetci ostatní, predstavitelia verejného, duchovného i občianskeho života, ktorí k nám prechovávate sympatie a dokážete oceniť naše úsilie a význam. Všetkým vám patrí srdečná vďaka.

Aj naša organizácia je súčasťou kolobehu života obce. Raz sa nám darí viac, raz menej. Vedomie, že máme okolo seba ľudí, ochotných a ústretových, nám pomáha ľahšie zdolať i nezdary, ľahšie sa prispôbiť trendom a požiadavkam doby.

Spoločne sme teda počas našej existencie vytvorili 15-ročné jubileum príbehov, ktoré každý deň dokazuje, že sme užitoční, že sme potrební, že sme tu pre tých, ktorí hľadajú pomoc.

Slávnostná pripomienka 15. výročia otvorenia zariadenia sociálnych služieb Nezábudka Kúty, n.o. sa konala 12. augusta 2021 v areáli zariadenia.

V týchto dňoch už aj naši klienti v Nezábudke prežívajú adventné obdobie. Zmysel Adventu, jeho symboly, zvyky, tradície, prežívajú tak po svojom. Stíšenie v Advente má nepochybne veľký zmysel v očakávaní zázraku Vianoc. Radosť všetkým priniesol i vianočný pozdrav žiakov 3.B a darčeky, ktoré starostlivo pripravili pre každého nášho klienta s pomocou triednej učiteľky Mgr. Kristíny Ábelovej a rodičov.

Všetkým prajeme aj v tomto roku požehnané Vianoce prevoňané radosťou. Nech v každom z nás Štedrý večer prebudí šťastie a lásku a nech sa nami hľadaná nádej týchto dní navráti svetu.

ANNA JURÍKOVÁ

Čriepky zo života klientov.

Pani Anna Zemánková, rodáčka z Kútov, je tvorivou dušou nášho zariadenia. Voľné chvíle v Nezábudke si kráti písaním básní. Záluba sa u nej objavila už v školskom veku a pretrváva dodnes. Téma básni je nielen náboženská, ale odzrkadľuje i bežný život. Píše i pre deti. Sama skromne hovorí:

„Ná, co si tady začnu, keď už sme pomodlené, nescem sa do nikoho mšať. Každý si tu nese svoj kríž. Zážitky keré sem zažiuva, a to mám už neco rokú, rada zapisujem, tak jak to cítim. Robím tým radosť ne enem mne, ale aj druhým. Píšem aj modlitby k Panence Márii. Úcte a lásce k ní mňa učia ešte moja stareнка. A ptajú sa mňa, de na ty nápady chodím? No z jednej izby do druhej.“ Odpovedá s úsmevom.

ANNA JURÍKOVÁ

Vianoce.

Anna Zemánková

**Ligotavý sneh pod nohami,
sviečka na stromčeku bliká.
Tichú noc v diaľke počuť,
v oáze trblietavého ticha.**

**Pocítiť teplo rodinného puta,
spoločnú radosť prežívať.
S deťmi pri jaslíčkách pokľaknúť,
prosiť o silu životnú.**

**Predĺžiť čaro tejto chvíle
a niešť sa piesňou Vianočnou.
Do dlaní prijať Božie dary,
s melódiou polnočnou.**

Hasiči.

Pomoc na Morave.

Po tornáde zostalo veľa ľudí bez strechy nad hlavou. To bol prípad aj pani Elišky z Moravskej Novej Vsi, ktorej sme pomáhali okamžite po tornáde. Pani Eliška nás poprosila, či by sme boli ochotní znovu prísť a dostavať strechu na jej dome. V našom zbore nie je núdza o šikovných a ochotných ľudí, a tak sme sa už tretíkrát vybrali do Moravskej Novej Vsi. Strechu sme úspešne postavili. Poďakovanie pani Elišky za našu odvedenú prácu bolo veľmi dojemné. Poznali sme nielen jej smutný osud, ale aj osudy jej susedov. Prvý pohľad po tornáde bol desivý. Ale pri pohľade z opravenej strechy domu pani Elišky bolo vidieť, že aj okolité domy sa pomaly vracajú do pôvodnej podoby.

JURAJ BÍLEK

Návšteva Svätého Otca.

Mgr. Jaroslav Suchánek, primátor mesta Šaštín-Stráže, osobne poďakoval nášmu zboru za pomoc a prácu pri zabezpečení návštevy Svätého Otca v Šaštíne-Strážach. Náš dobrovoľný hasičský zbor bol jedným z prvých zborov, ktorý poskytol rýchlu pomoc mestu Šaštín-Stráže pri organizácii príchodu vzácnej návštevy Svätého Otca. Primátor vyzdvihol prácu našich dobrovoľných hasičov: „Bez ohľadu na dennú či nočnú hodinu ste opustili svoje rodiny a pohodlie domova. Bez nároku na finančnú odmenu ste poskytli nášmu mestu pomoc. Môžem skonštatovať, že úlohy, ktoré vám boli pridelené, ste zvládli výborne. Svojím konaním ste potvrdili, že sa naozaj držíte hesla, ktoré máte na mnohých nádherných zástavách: Bohu na Slávu, blížnemu na pomoc.“

JURAJ BÍLEK

Ocenenie od TTSK.

Okrem lekárov, zdravotných sestier či dobrovoľníkov boli ocenení aj dobrovoľní hasiči, ktorí pomáhali pri testovaní, dezinfikovaní a zabezpečovaní repatriácie obyvateľov na hraničných priechodoch. Jozef Viskupič, predseda Trnavského samosprávneho kraja, ocenil 246 ľudí a kolektívov za prínos pri ochrane životov a zdravia v období pandémie COVID-19. Za pomoc v prvej vlnе pandémie bol ocenený aj náš dobrovoľný hasičský zbor. Ocenenie sme si prevzali v divadle Jána Palárika v Trnave.

JURAJ BÍLEK

Stolní tenisti rekapitulujú.

Pandémia covidu výrazným spôsobom ovplyvňuje už tretiu stolnotenisovú sezónu. Prvú z nich (2019/20) ukončilo vedenie súťaže o 4 kolá skôr, druhá – minuloročná (2020/21) bola po 3 odohratých kolách zrušená úplne. Tretia – práve prebiehajúca (2021/22) je dočasne prerušená.

Družstvo Kúty A v 1. lige Západ nebolo úspešné v žiadnom z piatich odohratých stretnutí.

Družstvo Kúty B v 3. lige TT kraja je po 7. kole na 6. mieste (s bilanciou 4 výhry, 3 prehry).

Družstvo Kúty C v 4. lige TT kraja v siedmich zápasoch získalo 12 bodov a patrí mu 9. miesto (bilancia 2 výhry, 1 remíza, 4 prehry).

Družstvu Kúty D patrí v oblastnej súťaži 4. miesto. Zo siedmich stretnutí majú 4 výhry, 1 remízu a 2 prehry.

Veríme, že sa epidemická situácia v januári zlepší natoľko, aby umožnila hráčom pokračovať v rozohreanej sezóne.

MARTIN KUCHARIČ

Futbalová jeseň.

V sezóne 2021/2022 sme do súťažného kolotoča prihlásili 6 družstiev, v ktorých behá po ihriskách približne 115 futbalistov. Taktiež máme u nás mužstvo starých pánov, ktorí ale hrajú len priateľské stretnutia. Všetky naše mužstvá hrajú v súťažiach Oblastného futbalového zväzu Senica.

A mužstvo odohralo na jeseň 16 zápasov v 6. lige a 2 zápasy v oblastnom pohári Sportika Cup. Trénerom je Jaroslav Rusňák, ktorému asistuje Dušan Smolinský. Vedúci mužstva je Lukáš Ondriska.

V VI.lige sme zo 16 zápasov 8 vyhrali, 3 zápasy skončili remízou a 5 zápasov sme prehrali. S pozitívnym skóre 44:33 a ziskom 27 bodov sme zatiaľ na 5. mieste. Najlepším strelcom nášho mužstva aj celej súťaže je Mário Vrábel, ktorý strelil 19 gólov a tiež pridal jeden v Sportika Cupe.

V Sportika Cupe sme odohrali zatiaľ 2 zápasy a obidva sme vyhrali. Prvý zápas sme odohrali na ihrisku Baníku Čáry, kde sme dokázali uspieť až po penaltovom rozstrele. Druhý zápas sme odohrali v Smrdákoch, odkiaľ sme odchádzali s výhrou 2:4, čím sme sa dostali do semifinále tohto pohára, ktoré odohráme na jar v Jablonici.

Dorast pod vedením trénerov Martina Procházku a Jozefa Kocha odohral v jesennej časti 11 zápasov, z ktorých 8 vyhrali a 3 prehrali. V tabuľke sa nachádzajú na 3. mieste s 24 bodmi a skóre 44:12. Najlepší strelca mužstva je Martin Polák, ktorý strelil 14 gólov a ďalšie 3 pridal za A mužstvo.

Tréneri **starších žiakov**, Michal Macejka a Michal Nemčovič, pripravovali svojich zverencov do 9 majstrovských stretnutí, z ktorých 5 vyhrali, 3 remizovali a iba 1 prehrali. Nachádzajú sa teda na 3. mieste

s 18 bodmi a skóre 38:14. Najlepším strelcom mužstva je kapitán Šimon Sálus, ktorý strelil 14 gólov.

Našich **mladších žiakov** vedú tréneri Milan Polák, Tomáš Smolinský a Milan Kopiar. Odohrali 12 zápasov – 5 vyhrali, 2 remizovali a 5 prehrali. So skóre 45:35 a 17 získanými bodmi sa nachádzajú na 5.mieste. Najlepší strelca mužstva je Alex Polák s 12 strelenými gólmi.

Naša **staršia prípravka** pod vedením trénerov Patrika Makaya a Vladimíra Uhrinca odohrala 11 zápasov. 6 vyhrali, 5 prehrali a s 18 získanými bodmi a skóre 53:31 sa nachádzajú na 5.mieste. Oliver Štíftner je najlepší strelca mužstva, strelil 12 gólov.

Naši **najmladší futbalisti**, ktorých vedú tréneri Martin Trubiroha a Martin Štíftner, odohrali 12 zápasov, z ktorých 10 vyhrali a 2 prehrali. Strelili 118 gólov, 52 dostali a s 30 získanými bodmi sa nachádzajú na 3. mieste. Najlepším strelcom je Oliver Pavlák, ktorý strelil úctyhodných 37 gólov.

V dnešnej dobe nie je jednoduché viesť a zabezpečiť chod futbalového klubu. Touto cestou by sme chceli poďakovať rodičom, fanúšikom, hráčom, vedeniu, sponzorom a každému, kto sa v Kútoch akokoľvek podieľa na chode tohto klubu.

DOMINIK SMOLINSKÝ

Vianočné slovo.

Svet vždy túžil byť svetovým. Má na to všetko. Reklamu, ponuky, prostriedky a ľudí. Má na to všetko... a celkom sa mu darí. V decembri má zvyk zabaliť to krajšie. A tiež sa mu darí. A ľudia mu to žerú. Aj napriek tomu, že páchne z toho umelina. A ja? Aj sa na to hnevám, aj to nechtiac napodobňujem. Veď čože už je len na tom originálne, naplánovať si lásku na dvadsiatehoštvrtého o šiestej večer pri sviečkach a oblátkach a pod stromčekom?

Už roky hútam, ako z toho von. Nezničiť mechy a naliať kvalitné víno. Pravdu som objavil zasa v paradoxe. Vedel som, že je blaženejšie dávať ako prijímať, ale v skutočnosti je to naopak. Pokiaľ si budem myslieť, že ja som ten, čo dáva lásku, vždy sa mi stane, že dám jej síce nálepku čnosti, ale stane sa mi gýčom. Alebo sa stanem násilnícky nechtiac, ako keď jeden s dobrým úmyslom prikazuje rúško si nasadiť a druhý s dobrým úmyslom káže dať ho dolu.

Láska má prameň inde. Mojou úlohou je len nezabúdať z neho piť. Nezabúdať, že milosť je už to, že mám túžbu obdarovať. Boží Syn Ježiš prišiel v stredobode dejín. Poznať ho len ako toho, ktorého treba napodobňovať, to je málo. Ale spoznať ho ako prameň, ako Lásku, to je všetko. Prajem to Vám i sebe z celého srdca.

FRANTIŠEK MOŠKO

Advent a Vianoce našich predkov.

Vianoce – sviatky, keď oslavujeme príchod nášho spasiteľa Ježiša Krista, ktorý k nám prišiel v podobe malého dieťatka. Mnohí ich nazývajú aj sviatkami rodiny, najkrajšími sviatkami roka a určite majú omnoho viac pomenovaní. Tešia sa na ne malí i veľkí. Príprava na vianočné sviatky prebieha u každého inak – niekto „bezhlavo“ lieta po obchodoch a nakupuje, iný surfuje po internete a objednáva, mnohí majú v tomto období „otvorené oči i srdcia“ a vedľa sa podeliť s núdznymi. Veľa ľudí sa dokáže tiež stíšiť, odtrhnúť sa od svetských vecí, „vyčistiť si srdce“ a v modlitbe a pokore očakávať príchod Pána. Čas prípravy na Vianoce sa nazýva Advent. Ako prežívali Advent a Vianoce naši predkovia?

Katarínskou zábavou, ktorá končila o polnoci, sa končil čas veselí a svadieb. Prichádzal Advent – začiatok kresťanského roka, čas stíšenia sa a prípravy na Vianoce. Počas adventu muži opravovali poľnohospodárske náradie, plietli koše a ženy a dievky (hepy) v skupinách chodili po známych driapať perie alebo priadli. Na „prástky a drápaní perá“ chodili aj „pachouci“. Spoločne sa zabávali rozprávaním strašidelných príbehov. Staršie ženy mladých „namúvali“ – nahovárali alebo „rozmúvali“. Neskoro večer „pachouci“ odprezdžali „dzífký dom“.

Na Barboru – ochrankyňu ženských prác – nesmeli ženy šiť ani priať. Verili, že by zašili sliepku zadky a prestali by niesť vajčička.

Začiatkom decembra chodili po dedine preoblečení mládenci v prevrátených kožuchoch opásaní retazami, vypchatí slamou. Naháňali deti, bili metlami, palicou a čiernili tváre sadzami alebo viksom, globínom – krémom na topánky. Prvý deň v pondelok chodili Mikulášmi všivaví, druhý deň v utorok chudobní a tretí deň v stredu bohatí. Tí rozdávali – roznášali „engliše“ (cukríky), orechy prípadne jabĺčka. Prečo v stredu bohatí? Pretože v stredu okolo Mikuláša vždy býval v Šaštíne Mikulášsky jarmok. Sem

chodili i naši predkovia nakupovať. Vždy kúpili i niečo pre Mikuláša, ktorý večer mohol obdarovať dobré a poslušné deti. Mikuláš vždy chodil po dedine začiatkom prvého decembrového týždňa, či už to bolo tesne pred Mikulášom, alebo po sviatku sv. Mikuláša.

Deti si v predvečer tohto sviatku čistili topánky, ktoré si dali do okna, aby im Mikuláš mohol nasypať. Dobré deti mali nasypané sladkosti, orechy, jabĺčka a neposlušné prút, zemiaky alebo uhlie.

Ako sa oddávna hovorí – od Lucie do Vianoc, každá noc má svoju moc. Noci sú najdlhšie a dni sú najkratšie. Gazdovia si každý deň tohto dvanásťdňového obdobia zapisovali do kalendára charakter počasia, ktorý mal určovať počasie na jednotlivé mesiace v budúcom roku.

Vydajachtivé dievčatá si predpovedali z dvanástich lístčikov budúce meno svojho nastávajúceho. Na 11 lístkov napísali mužské meno a dvanásty bol prázdny. Každý deň jeden lístok spálili a ten, čo im zostal posledný, prezradil meno ženícha. Ak zostal prázdny, teda bez mena, dievka sa v budúcom roku nemala vydať.

Domácnosti obchádzali postavy zahalené v bielych plachtách s namúčenými tvármi, ktoré sa však nevolali Lucie, teda po našom Uce, ale Mikulášové matičky. Domácim dávali bozkávať krížik a do pokladničky vyberali peniaze.

Pred Vianocami počas adventných večerov chodil po dedine z domu do domu hlásnik. V každom dome položil na stôl hrst zmiešaného obilia (pšenicu, raž, jačmeň, ovos), ktoré malo symbolicky zabezpečiť bohatú úrodu obilia v nasledujúcom roku. Zavinšoval pevné zdravie, bohatú úrodu a šťastie. Ako odmenu za celoročnú službu obci dostal múku, koláče alebo peniaz.

Počas Adventu ráno, ešte pred východom slnka, bývali pravidelne ranné pobožnosti roráty (po kúcky roláta). Chodili na ne dospelí i deti. Po ceste do kostola si svietili lampášmi, keďže verejné osvetlenie vtedy nebolo. Po večeroch sa v rodinách čítalo Sväté písmo, spievali sa adventné piesne.

Deväť dní pred Vianocami sa modlil deviatnik: Hľadani prístrešia pro Svatú Rodzinu. Jednotlivé skupiny chodili každý deň do inej domácnosti a nosili obraz Svätej Rodiny a pred ním modlili. Do prípravy prijatia obrazu Svätej Rodiny bola zapojená celá rodina, ktorá sa na prijatie pripravovala ako na vzácného hosta. U koho sa naposledy modlili, v tej rodine zostal obraz až do budúceho roku.

23. decembra sa posledný raz modlil deviatnik a na druhý deň, 24. decembra – na Štedrý deň – končil Advent a po západe slnka začínali Vianoce.

Na Štedrý deň sa celý deň postilo. Ani po besedách sa nechodilo. Ak však bolo treba ísť k susedom, poslali chlapca, lebo príchod ženy, zvlášť starej, znamenalo nešťastie alebo chorobu.

V minulosti ani stromčeky nebývali. Prvé čo boli, boli to drôtené kruhy pospájané od najmenšieho po najväčší a omotané zeleným flusom, teda krepovým papierom. V chudobných rodinách namiesto salónok mali v papierikoch a „zlate“ (teda vo fólii) zabalené kôrky z chleba.

Gazda so synmi sa staral o dobytok, aby pripravili krmivo aj na nastávajúci veľký sviatok. Gazdiná s dievkami, prípadne nevestou, piekli koláče a pripravovali štedrovečerné jedlá. Večerať sa mohlo vtedy, keď už nevideli na kľučku na dverách a keď vyšla prvá hviezda.

Vianočné zvyky Anny Maderičovej.

Do ôsmi rokú sem bývaua v Maďarsku a aj keď sme sa potom presťahovali do Behync, tak sme dodržiavali ešte ty maďarské tradície. V Behyncách sem byua do sedemnásť rokú a potom sem sa presťahovaua do Kútú.

V domácnosti nás bývauo aj s rodičma devjet – štyri dzívčata a tré chuapci. Cez advent sme nedodržiavali púst ani žádné inačí zvyky, ani vjenec sme nemjeli. A na Vánoce sme nemjeli ani stromek, enem taký panúžek.

Na Ščedrý deň sa robíuau chleba. Než byu hotový, tak predtým sa pékeu ešte podplamenník, kerý sa masciu sáduem. Na sváteční stú sme dávali orechy, keré sme vyfarbili dozlatova. Tatko zas donéseu klobásky a slaninu s chlebem. Co sa týkauo ščedrej večere, tak sa u nás variua červená papriková kapustnica s voňavýma klobáskama a údeným masem. Dálej sa variua aj másuová fazulová poléfka

a pékli sa makové pukance a makové buchty. Keť sme išli večerať, najprv sme sa pomodlili a potom nám rozdelili strúčky česneku, keré sme namáčali do soli a s chlebem sme to jedli. Pukance sme mjeli ve velikej misy. Enem sme sa uchytávali, kerému sa ujde vícej. A aj keť sme byli ešte dzeci, tak sme si šeci povinne dávali pálenku, aby sme neonemocneli, lebo sme nemjeli na doktora. Dárky vtedy nebyli. A nemjeli sme ani peníze. Byli sme rádži, keť sme mjeli na chleba.

Ešte sa u nás cez svátky robili aj tvarohové réteše. Cesto sa rozvalkauo po ceuém stole a plniuo sa suadkým tvarohem. A teho tvarohu tam byuo moc. Maminka ináč ešte varili pirohy a pékli makové uokše na kamnách.

Spomínam si aj na to, keď sem varovaua u susedú. Mjeli taký krásný hustý stromek ze samým salónkama. Já sem na ne dostaua

chuť a sceua sem si ukradnúť. Ale nemohua sem, lebo oni ten stromek mjeli na vysokej skrini a já sem byua mauá, nemohua sem tam vylézt.

A na moje prvé Vánoce v Kútoch si pamatám, že moji svokrovci skovali buchty do komore, a to sa nesmjueo na Ščedrý deň jest. A keť sem si zebraua buchty z komore a zedua, tak mi za to vynadali. Já sem ale nevjedzeua, že sa to nemože, lebo u nás sa buchty na Ščedrý deň veselo jedávali.

Z vianočných zvykú z mojej muadosci už včil nedodržiavam nic, akorát dávame na stú orechy, ale už ich nefarbíme.

ANNA MADERIČOVÁ “KÍČKOVÁ”
(85 ROKOV)

„Ščedrá večera“ mala deväť chodov – podávalo sa „devatero jideu“:

- oblátky – opuatky, opuatky s medem,
- šošovicová alebo fazulová polievka,
- hříbová omáčka,
- dusené hříby (vácuavky) na krupici,
- pupáky – pukance s makem, másuem a medem,
- krupicová kaša – Ježišková kašička,
- varené hrušky, jabĺčka – ščípkky, varené sušené slivky – trnky,
- tvarohové koláče – syrníky, kapustové koláče – zelníky,
- citrónový – lemomónový čaj.

Vypražaný kapor so zemiakovým šalátom sa stal štedrovečerným jedlom asi v polovici 20. storočia.

Po večeri sa omrvinky zo stola pozmetali. Časť sa dala pod ovocné stromy a časť pod plot. Mládenci po uliciach práskali bičmi

a strieľali z kľúčov. Deti chodili po večeri spievať – „chodzili na spívačku“ pod okna. Pred polnocou sa spolu rodina vybrala na polnočnú svätú omšu. Doma zostávali iba malé deti a starí ľudia, aby strážili dom. Po návrate z polnočnej sa išlo do sadov a triasli sa stromy a hovorili: „Stromečku, stromčeku, spíš? Narodziu sa Pán Ježiš!“ alebo „Stromečku, už staň! Dnes sa narodziu Kristus Pán.“

Na Božie narodenie sa chodilo na všetky bohoslužby. Dievky, keď vychádzali z kostola, poobzerali sa a ktorého mládenca videli prvého, ten sa mal stať ich ženíchom.

V tento veľký vianočný sviatok sa nič nerobilo ani sa nevarilo. Konzumovalo sa to, čo zostalo zo štedrej večere. Neumýval sa ani riad. Gazda v tento deň nekírmil dobytok. Aby kravy od hladu a smádu nemúkali, uviazali im tlamy (šňupáky) povrieslom – povrísuem.

Nechodilo sa ani po návštevách. Rodina sa zdržiavala doma. Každý člen rodiny si chvíľu poležal na otiepke slamy. Najdlhšie ležala gazdiná.

Na Štefana sa obnovil spoločenský život, nastali zábavy. Rodina, susedia a priatelia sa navštevovali a navzájom si vinšovali.

Mnohí z nás možno Advent i Vánoce prežívajú podobne. I keď je už asi menej tých, ktorí veria v povery, veštia z jabĺčok a dávajú si peniaze či rybie šupiny pod obrus...

Prežívajme tieto sviatky, keď prišla na svet Láska, viac duchovne – v tichu a radosti, so srdcom plným lásky, pokory a porozumenia.

Z HISTORICKÝCH PRAMEŇOV PRIPRAVIL
JAKUB ROSA

Vianočné zvyky rodiny Last.

Ako sa slávia Vianoce v Anglicku a či si niektoré zvyky a tradície preniesli z Anglicka aj do Kútoch, nám priblížila rodina Last.

Aké zvyky sa v Anglicku dodržiavajú počas adventu?

Advent sa nejak špeciálne neoslavuje. Voľakedy vraj zapalovali 25 sviečok, dnes majú adventné vence so štyrmi sviečkami a funguje to ako u nás. Adventné čokoládové kalendáre sú u nich už dlhodobou tradíciou.

Ako sa pripravujete na Vianoce?

V Anglicku sa ľudia pripravujú na Vianoce oveľa skôr ako na Slovensku. Mnohé obchody sú vyzdobené už od septembra a v domácnostiach nájdete vianočné stromčeky od začiatku decembra do polovice januára. Tradičná výzdoba vo vnútri aj vonku je oveľa bohatšia ako býva u nás zvykom. V obchodoch sú vianočné darčeky aspoň dva – tri mesiace pred sviatkami. V podstate Briti nakupujú na Vianoce celý rok a darčeky sú pred deťmi dobre skryté, aby darčeky priniesol Santa na 1. sviatok vianočný – 25. decembra.

Vianočné pohľadnice sú tradičným pozdravom, ktorý si ľudia vymieňajú s rodinou, priateľmi, kolegami, spolužiakmi atď. počas decembra a následne sú vystavené kdekoľvek v dome.

Ak chcete mať čerstvého moriaka, treba ho u mäsiara objednať niekoľko týždňov vopred. Čo sa týka pečenia, typickým je „Christmas pudding“ – Vianočný puding, ktorý je pripravovaný zo sušeného ovocia a rôznych orechov. Zvyčajne sa zmiešané a pripravené suroviny nechajú postáť 24 hodín, potom sa všetko varí 5 – 6 hodín a nakoniec sa to nechá odpočinúť aj štyri týždne. Pred podávaním sa to znovu varí. „Christmas cake“ – Vianočný koláč, taktiež plný ovocia a orechov sa pečie

aj štyri hodiny. Pripraviť ho môžete dva – tri mesiace pred Vianocami. Uchováva sa v chladnom prostredí a v istých intervaloch sa „krmi“ – dolieva sa brandy. Asi týždeň pred konzumáciou sa pokryje marcipánom a cukrom.

Aké zvyky a tradície sa dodržiavajú na Štedrý deň a Vianoce?

Štedrý večer nie je v Anglicku nejak špeciálne oslavovaný. 24. december je normálny pracovný deň. Obchody sú otvorené do večerných hodín, veľká skupina ľudí robia posledné nákupy, či už zháňajú posledné darčeky, alebo dokupujú jedlo. Tá druhá skupina chodí večer koledovať alebo sa stretávajú v krčmách na vianočnom drinku. Veľa veriacich navštevuje poľnočnú omšu.

V noci na 25. 12. sa dávajú pod stromček darčeky, ktoré podľa zvyku priniesie Santa. Ten prichádza na saniach ťahaných sobmi, ktoré pristanú na streche domu a Santa vojde do domu komínom. Deti preňho nechávajú pri krbe koláčik a pohár mlieka a pre sobov mrkvu, aby sa na ich dlhej ceste občerstvili. Okrem veľkých darčiek pod stromčekom si deti (aj dospelí) vešajú ponožky ku krbu alebo na posteľ a v nich si nájdu od Santu rôzne drobnosti a sladkosti. Tie si deti otvárajú ako prvé, hneď, ako vstanú. Darčeky pod stromčekom sa otvárajú v priebehu rána. Varenie vianočného jedla je veľmi dôležitou tradíciou a v mnohých rodinách majú aj vianočné raňajky. Samozrejme, k vianočnému obdobiu patrí aj sledovanie obľúbených vianočných filmov a televíznych programov.

V Anglicku sme vždy oslavovali dvojce Vianoce – 24. 12. slovenské a 25. 12. anglické – a aj v Kútoch to máme tiež tak.

Čo nesmie chýbať na štedrovečernom stole a aké ďalšie tradičné jedlá sa v Anglicku najčastejšie podávajú počas sviatkov?

Na Štedrý večer sa nepodáva nič zvláštne. V Anglicku sa slávnostný obed podáva na 1. sviatok vianočný, teda 25. 12. Nesmie chýbať pečený moriak, ktorý rozvoníava v dome už od skorých hodín, keďže sa pečie veľmi dlho. Prílohu tvorí množstvo rôznej zeleniny. My zvyčajne podávame pečené zemiaky a pečený pastrnák, hrášok, mrkvu, ružičkový kel, brokolicu, karfiol na pare a pyré z kvaky a hráškové pyré (veľmi typické „mushy peas“). Samozrejme, nesmie chýbať gaštanová plnka.

Stôl je slávnostne vyzdobený, na každého čaká „Christmas cracker“ (typické pre Angličanov), čo je niečo ako papierová salónka. Vo vnútri je nejaká drobnosť, papierová koruna, ktorú majú ľudia okolo stola na hlave počas obeda a tiež vianočný žart alebo hádanka. Nechýbajú ani tradičné vianočné koláčiky a zákusky.

Oslavuje sa nejak špeciálne aj Silvester a Nový rok?

Silvester sa zväčša oslavuje v kruhu rodiny alebo v kruhu blízkych priateľov. Na rozdiel od nás, v Anglicku nie sú novoročné ohňostroje zvykom.

S RODINOU LAST ROZPRÁVAL
JAKUB ROSA

Ako sa oslavujú Vianoce v Arménsku?

Arménsko je krajina, v ktorej bolo kresťanstvo vyhlásené za štátne náboženstvo v roku 301 a stalo sa prvým kresťanským štátom na svete. Arménska apoštolská cirkev slávi Vianoce (arménsky Surb Cnund) 6. januára. Sviatok sa začína 5. januára o 17:00 a trvá aj po polnoci. Prečo sa arménske Vianoce oslavujú 6. januára?

Podľa histórie až do 5. storočia slávili všetky kresťanské cirkvi v tento deň sviatok Narodenia Krista a Zjavenia Pána.

Neskôr, v roku 451, na Chalcedónskom koncile posunuli dátum sviatku, ale v Arménsku vtedy bola vojna, arménska cirkev na tom koncile nebol, preto sa ukázala byť verná starým tradíciám.

Večerná liturgia o 17:00 5. januára vo všetkých arménskych kostoloch ohlasuje predvečer Zjavenia Pána (arménsky Čragalujc).

Kostoly sú osvetlené svetlom lúčov a sviec. Kadidlové kostolné sviece - symbol svetla Betlehemskej hviezdy, ktorá ukázala mudrcom cestu ku Kristovi.

V chrámoch sa zapalujú sviečky, ktoré sa potom prinášajú domov. Ľudia veria, že požehnaný oheň im prinesie šťastie a ochráni ich pred zlom.

V tento deň sa končí päťdňový pôst. Je zvykom dávať na stôl varenú rybu - symbol Krista, plov (ryža) so sušeným ovocím a hrozienkami - zosobnenie ľudstva a kresťanov, jedlá z varených bylín - symbol plodnosti a zrodu nového života, červené víno - spomienku na krv Kristovu vyliatu za ľudské hriechy.

K tradícii slávania veselých Vianoc patrí aj spievanie. Vianočný stromček aj naďalej zdobí slávnostnú večeru. Je žiaduce, aby stromček nebol umelý, čo symbolizuje Strom života. Deti dostávajú darčeky na Nový rok 31. januára od Dzmer Pap, ktorý je vzorom slovenského Mikuláša. Na vianočnom slávnostnom stole nesmie chýbať hrozno - symbol viniča z Biblie a granátové jablko - symbol plodnosti a veľkého šťastia.

Ráno 6. januára sa koná rituál posvätenia vody (arménsky dzrernerq).

Po bohoslužbe je voda posvätená na pamiatku krstu Ježiša Krista v rieke Jordán. Farníci si vodu posvätenú v chráme odnášajú domov a veria v jej zázračnú silu. Táto voda spevňuje rohy miestností, pretože panuje presvedčenie, že svätená voda vyháňa zlých duchov a lieči aj telesné a duševné neduhy.

Počas oslavy počujeme blahoželanie k jasnému sviatku a slová: Kristus sa narodil a zjavil sa nám! Dobrá správa pre vás aj pre nás! (arménsky Qristos cnvec Ev hajtnecev, Dzez Ev mez mec avetis)

MUDr. NARINE BEGLARIAN

Kúcan
DECEMBER 2021